

Luontoliikuntaa

Tutustumispiiri: kuva Vilma Issakainen

1. Harjoituksia yhteistyöhön ja ryhmäytymiseen

45 min

Oma luontonimi ja malli liikkumisesta

”Hei olen Mari majava ja liikun näin...” voidaan toistaa aina edellisten nimet halutessa. Luontonimiä voi hyödyntää myöhemmin esim. jonojen muodostamisessa (nopein ensin), ryhmien muodostamisessa (maalla, meressä, ilmassa elävät), ravintoketjujen miettimisessä, aakkosten opettelussa ja vaikka omien tutkimusten teossa omasta kasvista tai eläimestä.

Tutustumispiiri

Mennään piiriin seisomaan. Opettajalla on narukera. Opettaja kertoo asian, josta hän luonnossa pitää. Opettaja jättää narukeran pään itselleen ja heittää edelleen kerän jollekin ryhmän jäsenelle sanoen hänen nimensä. Vastaanottaja ottaa narusta kiinni, kertoo mistä hän luonnossa pitää, pitää kiinni narusta ja heittää kerän edelleen seuraavalle kertoen hänen nimensä. Heittämistä jatketaan kunnes kaikki pitävät narusta kiinni ja naruista on muodostunut ”verkko”. Pohditaan miten tärkeää on kerhossakin pitää yhtä ja mitä tapahtuu, jos yksikin päästää yhteisestä ”langasta” irti... kokeillaan miten verkko voi romahtaa.

Muodostetaan ryhmiä eläinten jalkojen lukumäärän perusteella
muurahainen, hämähäkki jne.

Tutustutaan koulun pihametsän rajoihin

Kuljetaan opettajan päättämää reittiä pihametsässä. Otetaan valokuvamuistiin (kuvaa leikisti) rajapyykit joita ei saa ylittää toimittaessa metsässä. Tämän jälkeen muodostetaan parit esim. tuttujen eläinten äänillä. Opettaja jakaa oppilaille eläinkortit (joissa eläimen nimi ja/tai kuva). Hyödynnetään opetussuunnitelman mukaan opeteltuja eläimiä. Korteja on kutakin kaksi samanlaista. Oppilaiden tulee löytää parinsa matkimalla eläimen ääntä. Leikin jälkeen parit kulkevat sovitulla pihametsän alueella ja merkkäavat esim. värinauhalla metsään paikan, joka on heidän mielestään vaarallinen. Lopuksi parit esittelevät toisilleen oman paikkansa. Näin vaaran paikat nähdään oppilaiden silmin ja aiheesta voidaan keskustella: ”Onko paikka oikeasti vaarallinen, jos on miksi ja miten tuossa paikassa on syytä toimia?”

45 min

Puuhippaa

Turvana olevat puut on merkitty esim repuilla, sanalla ”vaihto” kaikki vaihtavat puuta. Ensiksi kiinnijäänyt jää hipaksi. Puuhipan avulla voidaan harjoitella puulajeja (vain nimetty puu esim. mänty on turva), lukuja tai laskutehtäviä (kts valmiit tuntisuunnitelmat). Puuhipan idean kun saa sisäistettyä luokkaan, se on käytökelpoinen moneen teemoitettuunkin leikkiin. Kun hippa saa kiinni voi olla mitä moninaisimpia tehtäviä mitä tulee tehdä esim. Vastata kysymykseen pelastuakseen, juosta sakkokierros tms.

”Vaihda puuta”-leikki

Mennään kolmen oppilaan ryhmiin. Puuta saa vaihtaa vain käsiketjuna. Pitemmälle pääsee, kun ottaa toisen ryhmän mukaan.

Metsätaidetta parin kanssa

Saat kehyyksen. Etsi sille maasta sopiva paikka. Tehkää parin kanssa maahan luonnon materiaaleista taulu. Miettikää sille nimi. Koontina taidenäyttely, jossa kierretään kaikkien taideteokset, tutustutaan niihin ja annetaan ablodit. Kehystetty taideteos voidaan valokuvata ja kuvia voidaan hyödyntää myöhemmin esim. kuvaamataidossa.

Elollinen ja eloton – näyttely tutkimuslakanan päälle

Kerätkää metsästä jotakin elotonta ja jotakin elollista. Tuodaan löydettyt asiat liinalle. Luokitellaan mitä löydettiin. Todetaan elollisuus ja elottomuus. Luokitellaan löydettyt asiat ja leikitään KIM-leikki.

Etsi parit

Laitetaan hattuun elollisia ja elottomia asioita. Kahdella on sama. Syntyy parit mutta myös ajatus siitä mikä on elollista ja mikä ei.

Luupittelua

Etsitään pareittain metsän kauneinta silmua (kukkaa, kiveä tms.). Tarkastellaan löydettyä asiaa luupin läpi ja yritetään kuvata se kännykän kameralla luupin läpi. Tehdään kuvista taidenäyttely koulun seinille.

45 min

Järjestykseen asettaminen

Mennään eri tavoin riviin ja jonoon: Etunimen alkuään-teen mukaan (aakkosjärjestys), pituusjonoon, riviin kengän koon mukaan, jaetaan lapulla kuukaudet ja mennään kuukausien mukaan jonoon.

Jäähippa

Ryhmän koosta riippuen valitaan muutama jäädyttävä, joiden tarkoituksena on jäädyttää muut ryhmäläiset. Jäädyttäminen tapahtuu ottamalla muita kiinni. Kun jäädyttävä saa jonkun kiinni, jäätyy kyseinen henkilö paikoilleen. Jäätynen voi kuitenkin sulattaa sellainen henkilö joka ei vielä ole jäänyt kiinni. Sulattaminen tapahtuu halaamalla. Kun jäädyttäjät ovat saaneet koko muun ryhmän jäädytettyä tai kun leikkiä on kestänyt tarpeeksi kauan, vaihdetaan jäädyttäjiä. On huomioitavaa, että leikkiä ei kannata leikkiä ryhmän kanssa, joka ei ole vielä muodostunut tarpeeksi tiiviiksi.

Kolmas persoona

Jokainen ryhmän jäsen käy hakemassa luonnosta esi-
neen, jonka kautta hän voi kuvata kolmannen persoo-
nan kautta tunteitaan. Esine voi olla esimerkiksi käpy.
Ryhmäläiset kertovat tunteistaan kävyn kautta tyyliin:
"Kalle-käpy on iloinen, koska..". Kolmannen persoonan
kautta tunteiden kuvaileminen voi olla helpompaa, sillä
silloin kukaan ei varsinaisesti kerro suoraan omista tun-
teistaan vaan liittyy ne ulkopuoliseen osapuoleen.

Jäälauttaleikki

Kaikilla on nauhat, jotka laitetaan maahan ympyräksi.
Voidaan olla vaikka jääkarhuja, jotka ovat jäälautoilla.
Jääkarhut lähtevät uimaan ja aina yksi lautta katoaa
sinä aikana eli sulaa. Mennään jäljelle jääneille lautoille.
Montako lauttaa tarvitaan, että koko luokka mahtuu
niille. Voidaan olla myös vaikka linnunpoikia, jotka
lähtevät lentoon. Pian petolintu tulee uhkaaman ja
juostaan jäljelle jääneisiin pesiin turvaan.

45 min

Päivää, olen koivu

Jaa jokaiselle oppilaalle jonkin puun lehti tai neulanen
tai niitä esittävä kuvakortti (jos pudonneita lehtiä/neu-
lasia ei löydy riittävästi). Useammalla oppilaalla voi olla
saman puun lehti tai neulanen. Varmista, että kaikki
tietävät, minkä lajin lehti/neulanen heillä on. Pyydä
oppilaita kiertelemään toistensa seassa. Aina kun he
löytävät jonkun, jolla on erilainen lehti/neulanen kuin
itsellään, he esittäytyvät tälle sanoen "Hei, minä olen
lajin nimi" Toinen vastaa samalla tavoin ja leikkijät
vaihtavat lehtiä/neulasia keskenään. He jatkavat kierte-
lyä ja esittäytyvät seuraavalla kerralla saamansa uuden
lajin nimellä. Leikkiä jatketaan kunnes jokaisella leikki-
jällä on ollut kaikki leikkissä mukana olevista lajeista. Lo-
puksi voidaan tarkistaa, että lajien nimet ovat säilyneet
oikeina – pyydä esim. kaikkia tammia kokoontumaan
yhteen ja näyttämään lehtensä toisilleen. Oliko kaikilla
oikea tammien lehti?

Ravintoketju-leikki

Pohditaan eliöiden välistä vuorovaikutusta ja mitä
tapahtuu jos esim. kasvimyrryköt pääsevät etenemään
ravintoketjussa. Leikkijät jaetaan kolmeen ryhmään ar-
pomalla jokaiselle vihreä, keltainen tai punainen kortti.
Vihreän kortin saaneista tulee kasveja, jotka piiloutuvat
sovitulle alueelle (= valitsevat kasvupaikan). Keltaisen
saaneet ovat kasvinsyöjiä, jotka lähtevät vähän ajan
kuluttua "syömään" "kasveja". Kun kasvinsyöjä löy-
tää kasvin, hän saa ottaa tältä vihreän kortin itselleen.
Korttinsa menettänyt ("syöty") kasvi palaa lähtöpai-
kalle. Kasvinsyöjät yrittävät syödä mahdollisimman
monta kasvia. Lopulta päästetään leikkiin mukaan myös
punaisen kortin saaneet, "pedot". Pedot ajavat takaa
kasvinsyöjiä ja jos peto saa kasvinsyöjän kiinni (ylettyvät
koskettamaan kasvinsyöjää), peto saa ottaa itselleen
kaikki kasvinsyöjällä olevat kortit (vihreät ja keltaisen).
Kun leikki vihelletään katki, voidaan tarkastella tilan-
netta: ketkä jäivät eloon, ketkä tulivat syödyiksi, kuka
sai eniten saalista. Leikin jälkeen palautetaan kortit ja
mietitään mitä tapahtuisi jos kasvit joutuisivat myrky-
tetyksi – kuka ravintoketjussa selviytyisi?

Ihmissyöjäkasvit

Osa leikkijöistä on ihmissyöjäkasveja, jotka vartioivat
alueen ainoaa juotavaksi kelpaavaa vettä (ämpärissä).
Kasveilta sidotaan silmät ja he asettuvat harvaan piiriin
vesiämpärin ympärille. Muut leikkijät yrittävät varastaa
ämpäristä vettä esim. lusikoilla niin, etteivät kasvit saa
heitä käsillään kiinni. Kasvit seisovat koko ajan samassa
paikassa, mutta saavat liikuttaa käsiään ja kumartua.
Jonkin ajan kuluttua vaihdetaan puolia ja kuljetettu vesi
mitataan.

Metsässä pöytätennistä

Tarvitset pari metriä pitkän narun, tennispallon, sukka-
housut tai jonkun muun sukan sekä kaksi laudan pätkeä.
Kiinnitä naru parin metrin korkeudella olevaan oksaan.
Laita tennispallo sukan kärkiosaan joko sukkahousuissa,
nilkkasukassa tai polvisukassa. Jokaisella pelaajalla on lau-
danpätke pelivälineenä, jolla palloa lyödään vuoron perään
siten, että se yritetään saada oksan yli. Voittaja on se, joka
saa ensimmäisenä narun kiertymään oksan ympärille.

2. Seikkailukasvatuksen elementein

Erilaiset sokkoradat

Esimerkiksi: Sidotaan köysiä puusta puuhun vyötärön korkeudelle, niin että ne muodostavat maastoon radan. Tämä luottamusharjoite suoritetaan pareittain. Jokaisen tehtävänä on kulkea silmät sidottuina radan läpi pitäen köydestä kiinni. Pari näkee ja kulkee sokean rinnalla opastaen tarvittaessa. Muuntamalla hieman rataa, tehdään kuunteluharjoitus: Viisi oppilasta kerrallaan kulkee radalla silmät sidottuna pitäen kiinni köydestä. Yksi oppilaista tai opettaja liikkuu radalla antaen hiljaisia äänimerkkejä, esim. soittaen munamarakasia tai tulitikurasiaa, helisyttären avainnippua tai napsuttamalla sormia. Silmät sidottuina kulkevien oppilaiden tulee pyrkiä kohti ääntä köysiä pitkin. Muut oppilaat eivät saa pitää ääntä, että radalla kulkevat voivat keskittyä tehtävään.

Hämähäkinseitti

Ennen leikkiä kahden puun väliin tehdään narusta seitti, jossa on ukko ja. Aukko ja kannatta olla enemmän kuin leikkijöitä, ja niistä on oltava mahdollista mennä läpi. Leikkijöille kerrotaan, että heidän edessään on hämähäkinseitti. Hämähäkki asuu puussa ja on valmis hyökkäämään kimppuun, jos joku koskettaa vähänkin voimakkaammin seittiä. Hipaisusta se vain herää ja valpastuu. Ryhmän tulee päästä läpi niin, että yhtä aukkoa saa käyttää vain kerran eikä narua saa koskettaa muuta kuin hipaisten. Toiselta puolelta saa auttaa vasta, kun on päässyt sinne. Ryhmän pitää huolehtia jäsentensä turvallisuudesta.

Trangia ja ruoan teko

Lämmittääkää trangioilla mehua. Jos aikaa on, opetellaan pastan tai nuudelin keittoa luonnossa tai uskaliaimmat voivat harjoitella lettujen paistoa. Mikäli luokan kanssa on mahdollisuus päästä ”tulille”, on ruoan valmistamisessa vain mielikuvitus rajana. Paistakaa tikkupullia, lettuja tai makkaraa. Hyvä ruoka on elämys.

Tikkupullia: kuva Timo Martola

3. Jokamiehen oikeudet

Keskustelu

Kokoonnutaan keskustelemaan siitä mitä ajatuksia lapsilla on jokamiehen oikeuksista, kirjoitetaan ja piirretään miten ryhmä käy käsitettä läpi. Suomen Ladulta sekä mm. ympäristöministeriön sivuilta saa esitteitä aiheesta http://www.ym.fi/fi-fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/jokamiehenoikeudet_esite

Jokamiehen oikeudet leikki 1

Leikitään jokamiehen oikeuksista muistuttavaa kiinni-ottopeliä. Puolet lapsista on hiirihaukkoja ja puolet hiiriä. Opettaja sanoo väittämiä liittyen jokamiehen oikeuksiin. Jos väite pitää paikkansa hiirihaukat ottavat kiinni hiiriä – jos väite ei pidä paikkaansa hiiret metsästävätkin haukkoja. Kiinnijääneet vaihtavat puolta. Voittaja on se puoli, kummalla on enemmän populaatiota leikin päättyessä.

Esimerkkiväittämät:

METSÄSSÄ SAAMME...

- poimia sienii (sallittu)
- yöpyä teltassa (sallittu lyhytaikaisesti pihapiirien ulkopuolella, kansallispuistossa vain merkityillä paikoilla)
- katkoa oksia puusta (kielletty)
- poimia marjoja (sallittu)
- hiihtää talvella (sallittu)
- rikkoa linnunpesiä (kielletty)
- kaataa puita (kielletty)
- onkia lammella (sallittu)
- repii sammalta (kielletty)
- tehdä nuotio (maanomistajan luvalla, kielletty palovaroituksen aikana, kansallispuistossa sallittu merkityillä paikoilla)
- ulkoiluttaa koiraa ilman talutushihnaa (kielletty)
- kulkea kävellen (sallittu)

Jokamiehen oikeudet leikki 2

Muodostetaan piiri. Opettaja lukee väittämiä jokamiehen oikeuksista, yhden väittämän kerrallaan. Jos väittäminen on kiellettyä eli ei kuulu jokamiehen oikeuksiin oppilaat menevät kyykkyyhin ja sanovat BUU! Jos taas väittäminen on sallittua eli kuuluu jokamiehen oikeuksiin oppilaat seisovat ja nostavat peukun pystyyn huutaen JEE!

Jokamiehen oikeudet leikki 3

Tehdään punaisia ja vihreitä lappuja, joilla äänestetään jokamiehen oikeuksista. Toimii tauolla vaikka istuen jos-sain tosi kauniissa paikassa! Tai heitellään palloja punaiseen tai vihreään ämpäriin äänestystuloksen mukaan.

Jokamiehen oikeudet leikki 4

Nimetään kolme puuta; sallittu, kielletty ja maanomistajan luvalla. Puut voidaan merkitä lisäksi erivärisin nauhoihin. Opettaja lukee jälleen väittämiä liittyen jokamiehen oikeuksiin kuten edellä. Oppilaiden tulee juosta sen puun luo joka heistä vastaa väittämään. Jos väittäminen on kiellettyä eli ei kuulu jokamiehen oikeuksiin oppilaat juostaan puulle nimeltä ”kielletty”. Jos taas väittäminen on sallittua eli kuuluu jokamiehen oikeuksiin juostaan ”sallittu” puulle. Mikäli tarvitaan maanomistajan lupa, juostaan ko puulle.

JMO lautapeli metsään/lähiluontoon tai koulun pihalle: Laminoidaan tässä osiossa olevat jokamiehen oikeudet A4 ”pelilaatat”. Jokaisessa laminoidussa ”laatassa” on kysymys jokamiehen oikeuksiin liittyen. Vastaukset tulee olla kääntöpuolella. Oikeasta vastauksesta saa jatkaa matkaa annetuina ohjein, väärästä vastauksesta tehdään annettuja tehtäviä tai palataan pelissä taaksepäin.

Esim. Oikea vastaus: _____

Vastasitko oikein? Jatka matkaa seuraavalle rastille nilkoista kiinni pitäen.

Vastasitko väärin? Ei haittaa – tee 10 kyykkyhyppyä ja jatka eteenpäin.

Kenellä on oikeus metsään? Voiko kuka tahansa poimia mustikoita metsässä? Saavatko sudet olla metsässä? Saavatko punkit elää metsässä? Kenellä on oikeastaan oikeus metsään? Tämä tehtävän on tarkoitus opettaa lapsille argumentointia, tarkastelun kohteena metsä, jokamiehen oikeudet sekä eri eliöiden oikeus elämään. Paras paikka metsästä puhumiseen – on metsässä!

Luokka jaetaan 8-10 oppilaan ryhmiin. Jokainen ryhmä kokoontuu pienen kuusen tai muun puun ympärille. Oppilaat saavat olla pareittain, ja heille jaetaan lappuja, jossa on sanoja. Parit saavat keskenään jutella lapussa olevasta sanasta. Lapussa voi lukea esim. maanomistaja, metsästäjä, lapset, sienestäjä, poliitikko, punkki, hirvi tai isoäiti. Kysymys, josta oppilaat saavat keskustella on kuinka suuri oikeus henkilöllä tai eliöllä on metsässä oleskeluun? Jokainen pari sopii keskenään miten paljon heidän lapussa olevalla henkilöllä tai eliöllä on oikeus oleskella metsässä. Parit laittavat lappunsa pyykkipojalla puuhun, korkeammalle oksalle tulee ne henkilöt/eliöt, joilla on eniten oikeuksia metsässä oleskeluun. Tässä kohtaa oppilaat saavat argumentoida keskenään, miksi juuri heidän lappunsa kuuluisi olla korkeammalla tai matalammalla kuin toisten pariin. Onko mahdollista tulla yhteiseen lopputulokseen? Mitkä ihmiset/eliöt ovat vaikeimpia asettaa oksalle?

Oppilasryhmien kokoa voi vaihdella sen mukaan, miten he pystyvät parhaiten keskustelemaan keskenään. Sanoja keskusteluun: lapset, poliitikko, isoäiti, huonekalupuuseppä, hirvi, kirjanpainaja, susi, biologi, maanomistaja, metsästäjä, sienestäjä, paperitehdas, punkki, kuusi, lintubongari, kovakuoriainen, pääministeri, lapsenlapset. Tehtävää voidaan laajentaa seuraavasti: Oppilaat esittävät lapussa olevaa henkilöä/eliötä. Tavoite on asettua toisen asemaan ja argumentoida omien oikeuksien puolesta muiden kanssa. Oppilaat saavat lisähaastetta siitä, että metsää aiotaan kaataa, tai että metsästä tehdään luonnon-/suojelualue.

Mahdollisuuksien mukaan mennään syksyllä lähimetsään keräämään sieniä ja marjoja, talvella hiihdetään tai luistellaan, keväällä tutkitaan luontoon puhkeavia yrttejä ja kukkia tai maistetaan esimerkiksi pihlajan silmuja. Ohessa syödään eväitä.

4. Suunnistusta ja lodjausta

huom. osiossa on erikseen viiden kerran suunnistusjakso ja tähän liittyvät QR-kooditehtävät)

Suunnistusta, aarekartat 1

Jaa ryhmä 2–3 pienryhmään. Kukin ryhmä rakentaa määrätystä alueesta pienoismallin käyttäen luonnonmateriaaleja. Riippuen maastosta alue voi olla hyvin vapaasti määritelty tai selkeästi maastoon merkitty (esim. huomioliiveillä). Idea on, että siinä kohtaa jossa luonnossa on puu, on pienoismallissa pystyssä esimerkiksi tikku. Kalliota voi merkitä isolla kivellä, mäkiä voi muokata irtolehdistä (tms.). Kun pienoismalli on valmis, piilottaa ryhmä maastoon aarteen ja merkitsee sen sijainnin pienoismalliin. Lopuksi vaihdetaan paikkoja niin, että jokainen ryhmä etsii toisen ryhmän piilottaman aarteen käyttäen ”karttanaan” pienoismallia.

Suunnistusta, aarekartat 2

Tehdään alustalle kaverille kartta valmiista karttamerkeistä! Kätketään aarre sen mukaan.

Suunnistusta, aarekartat 3

Opettajalla on karttoja, joissa on merkitty rastit valmiiksi sekä pieniä esineitä (esim. pääsiäismunista). Karttaan on merkitty paikka jonne oppilaat vievät uuden aarteen. Lopulta aarrepaikalta tulee löytyä x määrä aarteita. Ohje oppilaalle: Ottakaa pareittain yksi kartta ja aarre. Viekää aarre kartalla merkittyyn paikkaan niin että teitä ei seurata. Edistyneemmät voivat myös itse käydä piilottamassa aarteen ja merkitä sen karttaan. Vaihdetaan karttoja piilottamisen jälkeen, jolloin toinen pari käy etsimässä aarretta kartan rastin perusteella.

Rastimerkkibingo

Luokassa tai salissa ennen ulos siirtymistä oppilaat viivoittavat paperille yhdeksän ruudun bingokortin. Opettaja sanelee yksitellen yhdeksän eri karttamerkkiä, jotka oppilaat piirtävät omaan bingoruudukkoon haluamaansa järjestykseen. Opettaja varmistaa, että karttamerkit tulevat oikein piirrettyiksi. Ulkona oppilaat hakevat karttoihin piirrettyjä rasteja yksitellen koulun pihapiirissä. Rastit ovat näköetäisyydellä tai lähes näkyvissä. Rasteilla on rastit ja rastin kyljessä lapulle kirjoitettuna yksi yhdeksästä karttamerkistä. Rastilla oppilas rastittaa kynällensä bingoruudukostaan ko. karttamerkin ja palaa tämän jälkeen lähtöpaikalle hakemaan seuraavan kartan. Aina kun oppilas saa kolme vierekkäistä merkintää vakaan, pystyy tai ristiin, saa hän huutaa ”bingo”. Harjoitusta jatketaan kunnes koko bingoruudukko on täynnä tai opettaja päättää harjoituksen.

Harjoituksen soveltaminen:

- Bingoruudukon valmistelun voi antaa myös edellisellä tunnilla kotitehtäväksi.
- Harjoituksen voi tehdä myös ilman karttaa. Silloin rastit on viety sovitulle alueelle pihalla ja oppilaat etsivät rasteja ko. alueelta satunnaisesti.
- Harjoitus voidaan toteuttaa myös maastossa kartan kanssa tai ilman.

Välineet ja valmistelu:

Varaa oppilaille paperia ja mielellään värikynät bingoruudukon tekoa varten. Suunnittele pihalle lähtöpaikka ja 9 eri rastia näköetäisyydelle. Piirrä kartat ja valmista karttamerkkilaput rasteille. Yhdellä kartalla on lähtöpaikan lisäksi aina yksi rasti (9 erilaista karttaa). Varaa kutakin karttaa useampia, ettei oppilaiden tarvitse odottaa karttoja. Vie rasteille rastiliput ja kiinnitä lippujen kylkeen karttamerkkilaput. Pyydä oppilaita ottamaan bingoruudukko ja kynät mukaan tunnille.

Tarkkuussuunnistus

Oppilaat kulkevat opettajan johdolla opettajan suunnittelemaa reittiä (esim. pururataa) pitkin. Jokaisella oppilaalla on oma kartta, josta he voivat seurata matkan etenemistä. Reitin varrella on 4 – 6 tähytyspistettä, josta jokaiselta tähytyspisteeltä näkyy 2 – 3 rastia jonkin matkan päässä eri maastokohteissa. Tähytyspisteillä oppilaiden tehtävänä on selvittää, mikä rastilipuista vastaa heidän karttaansa piirrettyä rastiympyrää ja mitä nämä maastokohteet ovat. Rasteja tarkastellaan vain tähytyspisteeltä (ei mennä rastien luokse).

Harjoituksen soveltaminen:

- Harjoitus voidaan toteuttaa myös koulun pihalla tutun koulurakennuksen läheisyydessä, jolloin painopisteenä voi olla enemmän reitin seuraaminen kartalla.
- Kokeneemmat ja vanhemmat oppilaat voivat toteuttaa harjoituksen yksin, pareittain tai pienissä ryhmissä. Anna silloin myös vastauskortti ja kynä mukaan ja sovi, että tähytyspisteeltä näkyvät rastit ovat aina vasemmalta alkaen A, B, C.
- Tähytyspisteiden välit voidaan myös juosta, jolloin harjoituksesta tulee fyysisempi.

Välineet ja valmistelu:

Suunnittele kuljettava reitti, tähytyspisteet sekä selkeät rastipisteet, joihin oppilailla on hyvä näkyvyys tähytyspisteeltä. Valitse nuoremmille oppilaille rastipisteiksi selkeitä ja selvästi toisistaan erottuvia maastokohteita (esim. kivi ja jyrkänne). Vanhemmille oppilaille rastipisteinä voi olla esim. kaksi vierekkäistä jyrkännettä, jolloin kartan ja maaston lukutaitoa vaaditaan jo enemmän. Vie rastit ja tähytyspisteiden merkit maastoon. Varaa jokaiselle oppilaalle oma kartta. Piirrä karttoihin vain yksi, ”oikea” rasti per tähytyspiste. Karttoihin voi halutessaan merkata myös tähytyspisteet sekä tarvittaessa kuljettava reitti (esim. yliviivaus-kynällä), mikäli reitti ei ole oppilaille tuttu.

Lodjausta

Lodjaus on harrastusmuoto, jossa etsitään maastoon tai muuten kiinnostavaan paikkaan piilotettuja lodjuja eli laatikkoja. Lodjun piilottaja ilmoittaa lodjun paikan johdantolankana, joka voi olla esimerkiksi arvoitus tai paikan koordinaatit. Lodjussa on vieraskirja ja käsintehty leimasiin, ehkä muutakin tavaraa. Lodjun etsijällä on oma henkilökohtainen leimasiin, mustetyyny ja muistikirja. Kun lodju löytyy, hän kirjaa oman nimimerkinsä lodjun vieraskirjaan ja halutessaan leimaa lodjun leimasiimella omaan lodjausvihkoonsa. Suomessa lodjausta harrastavat erityisesti partiolaiset. (lähde: Wikipedia)

Koululaisten kanssa lodjausta voi harrastaa yhdistettynä ajankohtaisiin oppimistehtäviin. Ideana tässä on, että oppilaat tekevät pareittain opettajan antaman tehtävän (katso kohta ideoita lodjaustehtäviksi) ja saavat oikeista

vastauksista palkkioksi vihjeen lodjusta, kuten: ”Kätköpaikka on opastintaulu, joka ohjaa jalankulkijoita ja pyöräilijöitä”.

”Kun olet ohittanut kolme koivua, jotka kasvavat rykelmässä kääntynyt oikealle. Sen jälkeen jatkat suoraan eteenpäin edessä olevan ison kuusen luokse.”

Vanhemmille oppilaille voi antaa haastetta sillä, että selitykset saavat olla monimutkaisempia, ja enemmän käsitteitä/termejä voidaan käyttää selityksissä. Voidaan myös sisällyttää matematiikkaa tehtävään, esim. ”kiven jälkeen, jonka halkaisija on 70cm, käännetään 90 astetta vasemmalle.”

Ohjeen saatuaan parit lähtevät etsimään ”aarretta”. Lodjussa voi olla leimasiin, mukaan otettava aarre tai yksinkertaisimmillaan kynä ja paperia johon kirjataan lodjun löytäjien nimet. Mukaan voi yhdistää myös kännykällä kuvaamisen, jolloin parin tulee ottaa ”pariselfie” lodjulla ja edelleen juosta näyttämään kuva opettajalle. Muutama huomioitava seikka oppimistehtävä lodjaukseen:

- Numeroi lodju ja tehtävä samoilla numeroilla
- Jotta oppilaiden ei tarvitse jonottaa opettajan tarkistukseen tehtävän jälkeen voidaan varata mukaan vihko ja kynä, johon oppilaat kirjoittavat vastauksen. Tällöin lopullinen tarkistus tehdään yhdessä esim. luokassa.
- Lodjaus on kivaa ja tuo liikettä koulupäivään. Itse lodjaukseen ei aina tarvitse liittää ajankohtaista oppimistehtävää. Anna oppilaiden suunnitella lodjaus aarteiden etsintänä seuraavasti: Luokan oppilaat jaetaan pareihin. Parit valitsevat kaksi kohtaa luonnossa/metsässä, jonka väliä he haluavat kuvailla muille oppilaille. Parit tutkivat reittiä paikasta A paikkaan B, ja kirjoittavat muistiin mitä he havaitsevat reitin varrella. Oppilaat saavat harjoitella luontoon liittyviä termejä, kasveja, puita yms. Oppilaille laitetaan jokin esine tai aarre määränpään (B), jotta he tietävät tullessaan oikeaan paikkaan. Parit vaihtavat sitten ohjeita keskenään. Toinen oppilaista lukee ohjeet, ja toinen seuraa ohjeita. Kun molemmat parit ovat löytäneet aarteet, saavat he keskustella yhdessä siitä mikä selityksissä oli helppoa ymmärtää ja mikä vaikeaa.

Lähteet:

Johanna Kuutti ja Henna Pohjola: Matkalla Seikkailuun! – Opas seikkailukasvatuksen menetelmistä
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21739/Kuutti_Johanna.pdf?sequence=3 – viitattu 17.11.14
<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/nuuksio-kaarniaispolku1-4lk.pdf> - viitattu 17.11.14
Suunnistukseen: <http://www.olekartalla.fi/> - viitattu 23.4.15.

Naturskoleföreningen 2010: Att lära in svenska ute. Vimmerby: Outdoor Teaching Förlag AB